

В.О. КАДИШ, Й.З. СІРАЦЬКИЙ

**ДИНАМІКА СТАНОВЛЕННЯ СТАТЕВОЇ ФУНКЦІЇ
У БУГАЙВ АБЕРДИН-АНГУСЬКОЇ ПОРОДИ**

Дослідженнями встановлено, що жива маса бугайців абердин-ангуської породи від народження до 3-місячного віку збільшується у 4,24 раза; до 6-місячного — у 7,24; 9-місячного — у 10,47; 12-місячного — у 12,67; 15-місячного — у 17,17; 18-місячного — у 19,69; 21-місячного — у 21,50 і 24-місячного віку у 22,80 раза. З 18-місячного віку кратність збільшення живої маси різко знижується. Аналіз зміни динаміки промірів статей тіла в бугайців абердин-ангуської породи показує, що інтенсивність росту у висоту, довжину, ширину та глибину в різні вікові періоди проходить неоднаково. Від 9- до 24-місячного віку найінтенсивніше відбувається ріст ширини і глибини грудей, ширини в клубах та сідничних горбах, косої довжини тулуба, обхвату грудей та розмірів сім'яників.

Установлено, що від народження до 36-місячного віку жива маса бичків збільшується у 28 разів, маса сім'яників — у 93,3, придатків сім'яників — у 48,3, куперових залоз — у 21,6, передміхурової — у 9,5 і маса міхурцевидних залоз зростає у 45,9 раза. Інтенсивність росту сім'яників у 3,3, придатків сім'яників у 1,7 і міхурцевидних залоз в 1,6 раза вища інтенсивності росту тіла. Проте ця закономірність не розповсюджується на куперові та передміхурові залози, які ростуть повільніше, ніж жива маса. В перші три місяці післяутробного розвитку найбільш інтенсивно ростуть сім'яники, маса тіла і придатки сім'яників. Куперові, міхурцевидні й передміхурова залози в цей період ростуть не так інтенсивно. До 6-місячного віку інтенсивність росту сім'яників, тіла, придатків сім'яників, куперових, передміхурової і міхурцевидних залоз знижується. Найбільш інтенсивно в цей час ростуть сім'яники, придатки

© В.О. Кадиш, Й.З. Сірацький, 2001

сім'яників та міхурцевидні залози. Від 6- до 9-місячного віку дуже підвищується швидкість росту куперових залоз та інтенсивно ростуть сім'яники, придатки і міхурцевидні залози. Це пояснюється тим, що у бугайців до 9-місячного віку настає статева зрілість. У період від 9- до 12-місячного віку спостерігається інтенсивний ріст куперових залоз, підвищується інтенсивність росту передміхурової залози та знижується швидкість росту сім'яників, придатків і міхурцевидних залоз. Від 12- до 15-місячного віку підвищується інтенсивність росту передміхурової та міхурцевидних залоз, спостерігається висока інтенсивність росту куперових залоз і дещо знижується швидкість росту сім'яників та їхніх придатків. З 15-місячного віку дуже знижується напруженість росту сім'яників, міхурцевидних та куперових залоз і меншою мірою — придатків сім'яників. Після 18-місячного віку інтенсивність росту сім'яників та придаткових статевих залоз знижується, хоча їхня маса поступово збільшується. Середній діаметр сім'яних каналців у новонароджених бугайців становить $45,6 \pm 0,4$ мікрона. До 3-місячного віку він збільшується в 1,53 раза, 6-місячного — у 2,8, 9-місячного — у 3,56 і до 12-місячного віку в 3,93 раза. Доведено, що діаметр сім'яних каналців дуже тісно корелює з масою сім'яників ($r = +0,89$). За нормальних умов вирощування бугайців у 9—10-місячному віці мають об'єм еякуляту в середньому 2,28 мл, 13—15-місячному — 2,45, 16—18-місячному — 2,69 і в 19—24-місячному віці — 3,02 мл. Концентрація спермій, загальна кількість їх в еякуляті та активність спермій з віком бугайців зростають. Установлено, що об'єм еякуляту, активність, концентрація спермій та загальна кількість їх в еякуляті були меншими за низького рівня вирощування. Інтенсивність вирощування позначається на їхніх інтер'єрних показниках. У плазмі крові бугайців, вирощених на високому рівні, був більший вміст треоніну, валіну, метіоніну, ізолейцину, лейцину, фенілаланіну, гістидину, аспарагінової кислоти, серину, проліну, глутамінової кислоти, гліцину, аланіну, тирозину, аргініну, а лізину і цистину — в бугайців за помірного вирощування. За відсотковим вмістом від

загальної кількості вільних амінокислот у плазмі крові бугайців помірного вирощування було більше валіну, ізолейцину, лейцину лізину, сиринау, гліцину і цистину.

У плазмі сперми бугайців, вирощених на високому рівні годівлі, був більший вміст треоніну, лейцину, аспарагінової та глутамінової кислот, гліцину, цистину, проліну і аргініну. Вміст лейцину, лізину, аспарагінової кислоти, серину, гліцину, глутамінової кислоти, аланіну й аргініну був найбільшим у плазмі сперми порівняно із вмістом інших амінокислот незалежно від рівня вирощування бугайців. Амінокислотний склад плазми крові і сперми перебуває в тісному зв'язку з кількісними та якісними показниками спермопродукції.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.4.0841.087

О.Ф. САГЛО, В.З. ФОЛОМЄЄВ, Н.М. ОПРИШКО

ВПЛИВ ЯНТАРНОКИСЛОГО НАТРІЮ НА РЕПРОДУКТИВНУ ФУНКЦІЮ КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ

Науковими дослідженнями та виробничою практикою доведено доцільність використання різних специфічних і неспецифічних біологічно активних препаратів та інших речовин з метою підвищення загальної резистентності організму тварин та їхньої відтворної здатності. У науково-виробничому експерименті даної роботи визначали вплив янтарнокислого натрію (сукцинату натрію) на репродуктивну функцію кнурів-плідників.

Було відібрано 10 кнурів-плідників великої білої породи 14-місячного віку і за принципом аналогів сформовано дві групи: дослідну та контрольну по п'ять голів у кожній. Протя-

© О.Ф. Сагло, В.З. Фоломєєв, Н.М. Опришко, 2001

Розведення і генетика тварин. 2001. Вип. 34